

Vrotpootjie en Sweerkloou word dikwels met mekaar verwarr

Jannie Fourie, NWKV Produksie Adviseur, Caledon, Weskaap
083 564 1105 jannie@nwga.co.za

VROTPOOTJIE

Oorsaak en oordrag:

Vrotpootjie word deur die *Dichelobacter nodus* bakterie veroorsaak. Dit is hoogs aansteeklik en enige wonde soos bosluis bytplekke, beserings of stukkende plekkies, is moontlike plekke waar kieme die kloue kan binnedring.

Die oopsper van kloutjies as die dier loop, verhoog die voorkoms van vrotpootjie. Swaarder diere, soos ramme en swaar dragtige ooie, is dus meer vatbaar. Jong skape is meer vatbaar as gevolg van 'n swakker immuunstelsel.

In die somermaande na goeie reëns, is vrotpootjie een van die groot oorsake van mankheid by skape. Die kiem hou van 'n clam, warm omgewing en kan vir tot 2 weke in die omgewing oorleef en vir maande in die draer dier. In sekere gebiede kom vrotpootjie dwarsdeur die jaar voor, maar die organisme het 'n minimum van 10°C en 50 mm reën nodig om te oorleef.

Symprome:

- Net die kloutjie is geaffekteer.
- Skape loop mank. Kloutjies is vuil en smetterig met 'n slechte ruik. Die kloutjie is warm en pynlik en met hantering trek skaap sy voet terug. Sommige skape staan op hul knieë. Skape vreet minder en verloor kondisie. Soos vrotpootjie vorder, word die sool en buitenste hoef beskadig. Die hoef word sag, krummelrig en los. Wanneer die horingagtige dele oopgesny word, loop daar onwelriekende grysgeel smetterigheid uit.

Behandeling:

- Sonder aangetaste skape af en hou hulle op droë sementvloer.
- Knip aangetaste dele van die hoef met 'n hoefskêr weeg. Maak seker alle aangetaste dele is skoon geknip, anders kan die siekte weer begin.
- Gebruik 'n voetbad met 10% sinksulfaat- of koper-oplossing en laat skape elke dag daardeur loop totdat die kloutjies droog en gesond lyk. Kontaktyd van 1 tot 2 minute sal voldoende wees.
- Was die aangetaste dele met 'n antiseptiese middel of waterstopperoksied en behandel daarna met antibiotiese sproei.
- Spuit diere binnespiers met oksitetrasisiklien.
- Hou skape wat genees het in aparte kudde, want hulle kan draer diere wees.
- In erge gevalle kan parafiengaas en verbande gebruik word. Vervang die verbande elke 2 tot 3 dae.
- As skaap nie op behandeling reageer nie, laat slag die dier.

Voorkoming:

- Gedurende nat toestande vermy modderige krale, vleierge kampe en nat aangeplante weiding vermy word.
- Sny hoewe gereeld kort.
- Modderige plekke op plaas soos bv. waterkrippe wat lek en nat krale dien as bron van besmetting en kan met landboukalk behandel word, want die kiem kan nie in 'n alkaliese omgewing oorleef nie.
- Hou alle diere vir 4 weke uit besmette kampe.
- As sink laag is op jou plaas, kan lekaanvullings gebruik word in voermengsels.
- Hou alle aangetaste skape apart.
- Met aankoop van skape maak seker dat dit van plaas kom wat vrotpootjie skoon is.

- Spuit skape 2 keer per jaar Vit A en maak seker van sinkvlakte met behulp van lekke of gebruik van middels op mark wat sink en Vit A aanvul.
- Dit is goeie praktyk om diere voorkomend een keer per maand deur 'n 10% sinksulfaat of kopersulfaat voetbad te jaag.
- Hou deeglik rekords van diere wat behandel is en skot probleemdiere uit.
- Sorg dat selenium vlakke in diere korrek is, dit help met siekte weerstand.
- Selekteer streng teen vrotpootjie.

Benodigdhede vir vrotpootjie:

- Hoefskêr
- Wond aërosol
- Antibiotikum (oksitetrasiklien)
- Ontsmettingsmiddel
- Spuit en naalde
- Voetbad met sink of kopersulfaat

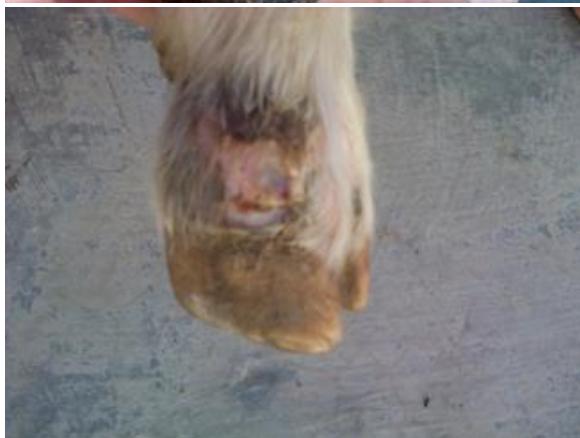
SWEERKLOU

Oorsaak en oordrag:

Dit is 'n bakteriële infeksie in die pootgewrig as gevolg van klein wonde veroorsaak deur beserings soos bosluse tussen die kloutjies, steekgras, duwweltjies, dorings, skerp klippe, los drade wat rond lê, diere wat vêr moet loop en vars brande. Hierdie wonde kan mikroskopies klein wees, maar verleen toegang vir die bakterieë om die vel te penetreer. Die bont-, bontpoot-, hartwater- en kloutjiesbosluis is die grootste oorsaak van die bytplekke op skape se pote. Hierdie bosluse het groot monddele en veroorsaak groot wonde. Hierdie sveerkhou kry jy normaalweg by swaardragtige ooie en by swaar ramme. Sveerkhou kom meer by ouer skape voor.

Symptome:

- Abses bokant of tussen die klouetjies.
- Aan die begin loop die skaap loop mank en wil nie op kloutjie trap nie.
- Normaalweg word net een kloutjie aangetas.
- Die poot is warm as mens daaraan vat, as gevolg van 'n abses wat bokant die kloutjie of tussen die hoewe gevorm word. Swelling kan bo hoef en tussen kloutjies gevoel word. Soms bars die abses oop en met etter wat uit die wond loop. Die dier het baie pyn en met aanraking sal skaap poot probeer wegtrek.

Behandeling:

- Behandeling sal suksesvol wees indien betyds gesien word.
- Maak klou goed skoon en ontsmet wondjies
- Knip hoewe kort.
- Absesse moet oopgemaak word vir dreinering en probeer om soveel as moontlik etter uit wond te masseer.
- Behandel met antibiotika en anti-inflammatoriese middel
- As gewrig beskadig is, moet die dier geslag word.
- Spoel wonde uit met waterstofperoksied.
- Spuit wond met wondsproei.
- Verbind wonde met parafiengaas en pleister en vervang elke 3 dae.
- Hou aangetaste skape op skoon droë plek en weg van gesonde skape.
- As wonde nie genees nie, moet die dier van kant gemaak word.

Voorkoming:

- Gebruik gereeld 'n voetbad met bosluisbeheermiddel en 10% sinksulfaat oplossing en ook Kerol Veterinary Fluid (1ml per liter water)
- Wend opgiet bosluismiddel tussen kloue aan.
- Vermy weidingskampe met skerp klippe, duwweltjies en dorings in weiding.
- Doen gereelde bosluis beheer.
- Besproeide weiding kan ook oorsaak wees omdat die vel van pote sag word en verswak.
- Jaag diere gereeld deur 5 % formalien-voetbad sodat dit kloue en vel sterker maak.
- Moenie swaar diere te ver laat loop nie.

Benodighede vir Sweerklou:

- Antibiotika (oksitetrasiklien)
- Wondsproei
- Waterstofperoksied
- Parafiengaas en pleister
- Ontsmettingsmiddel
- Hoefskêr
- Bosluisbeheermiddels (opgiet of dip)

Algemeen:

Mankheid by skape word kan ook deur siektes soos bloutong, voet-absesse, sogenaamde aarbei-vrotpootjie (veroorsaak deur swamagtige *Dermatophilus congolensis* kiem), na-dip mankheid, seleniumtekorte (veral by lammers), asidose (suurpens) en laminitis (as gevolg van verkeerde byvoeding) wees. **As u nie weet wat mankheid veroorsaak nie, kontak u veearts**

Bronnels:

Daar is vryelik van die volgende bronne gebruik gemaak:

- Vrotpootjie en sweerkhou by kleinvee (Behandeling): Dr A Shepherd
- Vrotpootjie en sweerkhou: EM van Tonder
- Foot Abscess "Sweerkhou: Dr M Hobson Vet's Corner
- Op vaste voet: Jaco de Bruin Dairysmid
- Handboek oor Veesiektes: Mönnig en Veldman
- Sheep and Goat Diseases: Prof G Bath & Dr J De Wet
- Skaapproduksie: Faan Schutte
- Sheep 201: Hoofcare
- Contagious footrot in sheep: www.merckvetmanual.com
- Footrot in sheep and how to treat it: You Tube

Die NWKV lewer produksie-adviesdienste aan alle wolprodusente op kontrak met Cape Wools SA (CWSA), wat befonds word deur die Woltrust